

Kazališne adaptacije jednog novijeg i jednog starijeg klasika

Balog Petak, Sandra

Master's thesis / Diplomski rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:022497>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-05**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ**

SANDRA BALOG

**KAZALIŠNE ADAPTACIJE JEDNOG STARIJEG I
JEDNOG NOVIJEG KLASIKA**

DIPLOMSKI RAD

ZAGREB, RUJAN 2021

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ
(Zagreb)

DIPLOMSKI RAD

IME I PREZIME PRISTUPNIKA: Sandra Balog

TEMA DIPLOMSKOG RADA: Kazališne adaptacije jednog novijeg i jednog starijeg klasika

MENTORICA: prof. dr. sc. Diana Zalar

Zagreb, rujan 2021

Sadržaj

1. UVOD	6
<u>1.1 ORIGINALNI TEKST ILI DRAMATIZACIJA</u>	6
2. MATO LOVRAK – O AUTORU.....	7
3. DRUŽBA PERE KVRŽICE - SADRŽAJ	9
4. DRAMATIZACIJA DJELA DRUŽBA PERE KVRŽICE – ANALIZA I USPOREDBA S ORIGINALNIM DJELOM	11
<u>4.1 O REDATELJU OLIVERU FRLJIĆU</u>	12
<u>4.2 ANALIZA I USPOREDBA</u>	13
5. SANJA POLAK – O AUTORICI	18
6. DNEVNIK PAULINE P. – SADRŽAJ.....	20
7. DRAMATIZACIJA DJELA DNEVNIK PAULINE P. – ANALIZA I USPOREDBA S ORIGINALNIM DJELOM..	22
<u>7.1 O REDATELJICI SNJEŽANI BANOVIĆ</u>	24
<u>7.2 ANALIZA I USPOREDBA</u>	25
8. ZAKLJUČAK	29
9. LITERATURA	31

Popis slika

Slika 1. Scena iz filma Družba Pere Kvržice, Vladimir Tadej, 1970.....	11
Slika 2. Predstava Družba Pere Kvržice, Oliver Frljić, 2011.....	11
Slika 3. Scena iz predstave Dnevnik Pauline P, kazalište Žar ptica.....	22
Slika 4. “Vožnja automobilom”, scena iz predstave Dnevnik Pauline P., Kazalište Žar ptica.....	26

Sažetak

Autorica ovog rada analizirat će dvije dramatizacije književnih djela, kako i naslov kaže, jednog starijeg i jednog novijeg klasika hrvatske književnosti: Družba Pere Kvržice i Dnevnik Pauline P. Na temelju pročitanih autorskih djela te viđenih dramatizacija u kazalištu Žar ptica, u radu se analizira izvedba na sceni u odnosu na književni predložak. Također, u suradnji sa kazalištem ustupljene su dramatizacije scenskih izvedbi, prema kojima će se vršiti analiza.

Cilj rada jest utvrditi zamijećene pojedinosti u odnosu književno djelo – predstava. Što je redatelj sačuvao od izvornog teksta, da li je štogod mijenjao kod opisa likova, jesu li karakteristike likova jednake u djelu i u predstavi. U zaključnom razmatranju ustvrdit će se sličnosti i razlike u izvornom djelu i scenskoj izvedbi.

U radu će također biti riječi ukratko o autorima djela koja rad obrađuje, Mati Lovraku i Sanji Polak te o redateljima Oliveru Frljiću i Snježani Banović.

Slijede sažeci fabula Družba Pere Kvržice i Dnevnik Pauline P te njihova usporedba sa kazališnim adaptacijama.

U ovom, najvažnijem poglavlju, pokušat će se razjasniti sličnosti i razlike izvedbe na sceni u odnosu na izvorno književno djelo, da li razlika ima i u čemu se očituju. U suradnji sa kazalištem Žar ptica autorica će priložiti dijelove scenarija ovih dvaju predstava, kako bi čitatelj bio što bolje upoznat sa radom i njegovom biti.

Ključne riječi: kazalište za djecu i mlade, dramatizacija, analiza, usporedba

Summary

In this paper the author will analyze theatre replays of two croatian literature classics, older one, the Peter Lump's Gang and newer one, Paulina P. Diary. The analysis of the theatre replay in the theatre Žar Ptica in relation to said literature work will be made in this paper.

The objective of this analysis is to determine differences in relation from literature work to stage performance, to see the difference between original text and script adapted for theatre performance, to notice if there are changes in character description and characteristics.

Differences between the original literary work and theatre replay will be shown in the conclusion of this paper

The author will mention the authors of these literarery works, Mato Lovrak and Sanja Polak, as well as the directors of their theatre replay, Oliver Frljić and Snježana Banović.

Plots of the literary works will be presented in the main part of this paper, as well as their comparison to their theatre replays.

In the collaboration with the theatre Žar ptica, parts of the adapted scripts will be provided here in the paper, in order for the reader to be more informed of this paper and its essence.

Key words: children's theatre, theatre replay, analysis, comparison

1. UVOD

Kazalištem nazivamo zgradu ili bilo kakvu građevinu, odnosno posebno obilježeno mjesto za izvedbe predstavljačkih umjetnosti. Kazališni se prostor odnosi na svaku lokaciju koja promiče aktivnost na sceni te odnos gledatelj – glumci.

1.1 ORIGINALNI TEKST ILI DRAMATIZACIJA

Proučavajući tekst istoimenog članka autorice Ive Gruić, nailazim na autoričino mišljenje o izvođenju predstava u kazalištima za djecu i mlade. U tekstu pojašnjava zašto su originalni autorski tekstovi bolji nego bezlično izvođenje predstava u kojima se tekst reciklira, a radnja preoblikuje u naizgled prikladniju verziju za dječju dob. Autorica to ističe vrlo dobrim primjerom, prepričavajući dramaturgiju Crvenkapice u zagrebačkom Gradskom kazalištu Trešnjava. Primjerice, u predstavi vuk baku veže za stolac i stavlja joj krpom u usta kako ne bi mogla govoriti. Želeći izbjeći čin gdje vuk baku pojede, redatelj se odlučuje na ovu varijantu. No da li je to zaista dobra ideja, pita se autorica. Slažem se s njom – nije. Naime, dijete u svojoj dobi od 6 godina pa nadalje može razlučiti fantastičnu nit iz priče – vučje gutanje bake, no vezivanje starice za stolac i zatvaranje njenih usta krpom je doista realno i nešto što se u zbilji događa. Ovdje dolazimo do pitanja da li je važno promišljati za koga radimo predstavu? Za roditelje, škole, vrtiće, sustav u cjelini, ili za publiku?

„Osobno držim neprihvatljivim moderniziranje klasičnih bajki koje djeca znaju napamet iz slušanja pred tonuće u san, gledanja filmova i crtića, dakle imaju ih do potankosti u glavi“
(Mrduljaš, *Odgovorna sastavnica glumišta za djecu*, 2007)

Gruić navodi kako je za razvoj dječjeg kazališta bolje igranje više originalnih autorskih tekstova nego dramaturgija, da se potiče njihovo pisanje te da se u ostvarivanje uključe ili mladi autori, ili već ugledni izvođači.

Slažem se sa mišljenjem autorice kako je za razvoj dječjeg kazališta važno izvoditi originalni autorski tekst, nego, kako i sama autorica kaže, reciklirati već postojeći tekst na način koji mnogo puta nije primjeren najmlađoj publici, što zbog tematike, a najčešće zbog vremena u

kojem je djelo nastalo. Primjerice, danas su nezamislive odgojne metode roditelja kakve su tridesetih godina prošlog stoljeća bile sasvim prihvatljive i uobičajene. Prema tome, tekst se ne može vjerno reproducirati na pozornici i već ovdje nailazimo na različitost u originalnom tekstu i dramaturgiji.

U nastavku rada uslijedit će biografski isječci dvaju pisaca i njihovih djela – stariji i suvremeni klasici i analize, odnosno usporedbe originalnog teksta i dramaturgije

2. MATO LOVRAK – O AUTORU

Mato Lovrak cijenjeni je dječji pisac i učitelj. Pisao je pripovijetke, stručne radove ali najzapaćeniji su dakako njegovi romani za djecu.

Rođen je u Velikom Grđevcu kraj Bjelovara kao jedno od osmero djece, sin majke Ane i oca Mate. Završava nižu gimnaziju u Bjelovaru, a zatim Učiteljsku školu u Zagrebu. Učiteljsku profesiju obnaša do umirovljenja u raznim gradovima; Kutini, Ilovskom Klokovcu, Velikim Zdencima, rodnom Velikom Grđevcu te u osnovnoj školi na Selskoj cesti u Zagrebu.

Velik broj svojih romana Lovrak je posvetio djeci. Godine 1933. u Beogradu objavljuje roman Djeca Velikog Sela. Isti roman je 1946. objavljen pod novim naslovom – Vlak u snijegu. Roman Družba Pere Kvržice objavljen je 1933. godine u Zagrebu. Popularna Lovrakova djela također su: *Divlji dječak*, Zagreb, 1934., *Sretna zemlja*, Novi Sad, 1940., *Dječak konzul*, Sarajevo, 191954., *Prozor do vrta*, Sarajevo, 1955., *Tri dana života*, Zagreb, 1957., *Devetorica hrabrih*, *Snadi se djede*, Zagreb, 1958., *Andrija Jug i svijet danas*, Zagreb, 1967., *Zeleni otok*, Zagreb, 1969.

Autorica Mihanović Salopek navodi Lovrakova tri uočljiva obilježja tematsko – izražajne zaokupljenosti. U prvom obilježju ističe kako Lovrak kroz svoja djela ocrtava sredinu svoga djetinjstva, odnosno odrastanja. Odrastao je na selu te je za takvim načinom života bio u dubokoj vezi. Drugo obilježje predstavlja piščev utjecaj didaktičizma, odnosno opredjeljenje za poziciju *sveznajućeg pripovjedača*. Nadalje, u trećem obilježju govori se o autorovom opisivanju likova kroz ideološku i sociološku prizmu te naglašava važnost složnosti unutar jedne skupine.

Na početku svoje učiteljske karijere počinje pisati za list „Smilje“ i objavljuje prvu priču *Strasšan san*. Ovom pričom nagovještava svoj stilski i tematski izbor – socijalni realizam u ruralnom okruženju¹.

Autorica Zalar povlači interesantnu paralelu u svojoj knjizi „Potjehovi hologrami“. Ističe kako je već 1925. godine, kad objavljuje *Kako ćemo djeci omljeti njihovu školsku sobu*, Lovrak postavio temelj današnjem promatranju radnog okruženja djece u učionicama a što je ujedno i jedan od projekata udruge Korak po korak. Ova udruga raščlanjuje nekoliko pojmova unutar spomenutog projekta; *tjelesno okruženje, društveno okruženje, te programsko okruženje u učionici*². Ovi su pojmovi vezani uz cjelovit razvoj djeteta potičući sve njegove razvojne zadaće. Kroz Lovrakov rad lako se uoči kako je itekako suvremen te kako je već tada provodio u djelo sve ono što se danas smatra poželjnim djelovanjem kvalitetnog učitelja.

Lovrak je stvarao djela u kojima su djeca iz njegovog vremena i igre koje su se tada igrale. To najvjernije prikazuje u knjizi *O uvježbavanju dječjih priredaba*, djelu nastalom 1950 godine. Ovdje Lovrak ističe kako je u samom početku nailazio na pogreške vezane uz stvaralaštvo djece. Naime, za nastupe su bila odabrana djeca uglednih roditelja, bez promišljanja o njihovom stvarnom, prirodnom talentu. Uvidio je kako je sa djecom potrebno prirodno razgovarati, onako kako razgovaraju kod kuće ili na ulici. Razgovarajući sa djecom na ovaj način, na što ona nisu bila do tada naviknuta, Lovrak je uočavao talente. Trebalo mu je mnogo truda i vremena no rezultati su se vidjeli. . „*Ovi đaci nakon godinu dana mogu na želju učitelja pokazati, kako izgleda čovjek kada se ljuti, kad se čudi, kad se plaši, kad se veseli i tako slično. Ovi đaci će vam pokazati dijete u plaču, dijete u smijehu. Oni su u dvotrećinskoj većini razreda dobri predstavljači, a sa desetero njih mogu se uvježbati najteže dječje uloge za svaku izvedbu*“. (Lovrak, 1950)

Lovrakovi su romani jednostavnog i kratkog sadržaja, obiluju mnoštvom izraza toga doba. Predstavljaju odraz vremena nastanka. Ponegdje se osjeća kritiziranje svijeta odraslih, ali u malim nijansama. Djela su bogata pedagoškim i socijalnim porukama. Završetci priča su bogati srećom i blagostanjem. Umro je 14. ožujka 1974 u Zagrebu, a u njegovu čast, u Velikom Grđevcu rodnome gradu, svake se godine organizira smotra „Lovrakovi dani kulture“. Na toj manifestaciji dodjeljuje se književno priznanje „Nagrade Mato Lovrak“. U njegovom rodnom selu nalazi se i Kulturni centar „Mato Lovrak“ sa piščevom spomen -

¹ Stjepan Hranjec, *Dječji hrvatski klasici*, 2004

² Zalar Diana; *Potjehovi hologrami: studije, eseji i kritike iz književnosti za djecu i mladež*, Zagreb, 2014

pločom „Mlin Družbe Pere Kvržice“. Također, tu se nalazi i parna lokomotiva sa tri vagona kao asocijacija na djelo „Vlak u snijegu“.

„A sve to uspio je dokučiti prvenstveno srcem, i upornim, samoprijegornim trudom da se udubi u senzibilitet malena čovjeka što sjedi u učionici pred njim, noćima analizirajući razgovore, situacije, doživljaje s mališanima i pošteno ih, iskreno utiskujući na papir.“
(Zalar, 2014.)

3. DRUŽBA PERE KVRŽICE - SADRŽAJ

Radnja je smještena u mjesec lipanj. Počinje opisivanjem sela i skromne kuće dječaka Pere. Malena je to kućica prekrivena slamom, a u jednoj prostoriji spava cijela obitelj. Nadalje, opisuje se uobičajene jutarnje aktivnosti povezane sa ispašom krave, izbjegavanjem seoskih pasa te susret sa svojim prijateljima.

Njih petorica imaju nadimke: *Budala, Šilo, Divljak, Medo i Milo dijete*. Pero ima vrlo snažnu volju i ambiciju urediti stari seoski mlin, što već godinama stoji zapušten od strane domaćih stanovnika. Naime, prije šest godina, most koji je vodio preko rijeke ka mlinu, urušio se. Jedni su htjeli most popraviti, a drugi nisu. Naposljetku je jedan imućniji seljanin iskoristio neslogu ostalih, podmitio neke te oformio stranku koja je izglasala da se most ne popravlja, već da se brašno melje u drugom, parnom mlinu. Pero je svoju zamisao izložio prijateljima te su zajednički dogovorili kako će stari mlin obnoviti, popraviti i pokrenuti njegov pogon. Svoj plan dječaci namjeravaju zadržati za sebe pa nikome neće o tome govoriti (ostaloj djeci, roditeljima, učitelju...).. Jedna od zgoda veže se uz susret sa beskućnikom u starom štaglju gdje su se dječaci sklonili od vrućine. „Kvržica!“ poviknuo je Pero ugledavši nožni palac kako viri kroz sijeno. Dječaci su pomislili kako mrtvac leži u štali, međutim ispostavilo se kako je čovjek bio živ, a isto kao i oni se sklanjao od vrućine. Pojam „kvržica“ Peri je bio sinonim za nešto dosjetljivo, iznenadno, pa su ga ostali po tome i nazvali Pero Kvržica. Iako se u početku činilo kako je skupina složna, dječaci su se ipak počeli dvoumiti oko izvedbe plana. Mučilo ih je što će im roditelji reći kada kasno dođu kući, kojim alatom će se koristiti, sve je preraslo u veliku prepirku no Pero je, kao pravi vođa, umirio dječake i rekao kako nakon svake prepirke slijede velika djela. Kada su došli do odredišta dobro su promotrili što se sve krije kod staroga mlina. Bilo je tu mnogo obrasle trave, šikare, prljavštine, sama vodenica oronula i zahrđala, a bunar onečišćen i oronuo. Narednih dana složna je družba

prionula na posao te krenula u raščišćavanje okoliša oko starog mlina. Na tavanu mlinarove kuće pronašli su čamac kojim su se poslužila za prijevoz po rijeci. Kada je došao red na čišćenje bunara, Medo se dobrovoljno javio za provjeru njegove čistoće. Ovaj pothvat je zamalo završio tragično jer je dječak iz bunara podignut onesviješten, otrovan od ugljičnog monoksida. Ova nesreća je poljuljala samopouzdanje skupine te su tako Budala i Divljak odustali od projekta, a u skupinu su primljena dvojica novih članova - *Miloš* i *Dorđe*. Okoliš oko mlina je postajao sve ljepši: Milo dijete je zasadilo cvijeće koje je već počelo nicati, a dječaci su vapnom obojali zidove. Dok su tako uređivali vrt začuli su neke nepoznate glasove, bile su to djevojčice iz razreda Marija i Danica - Budala i Divljak su im odali tajnu u zamjenu za dva mala zrcala. No, djevojčice su obećale šutjeti o svemu te izrazile želju za sudjelovanjem u obnovi. Tako su krenule oslikavati prostorije. Jednog je poslijepodneva Pero išao čamcem prevesti djevojčice na obalu, kad spazi vidru o kojoj se pričalo kako ju već dugo ribari pokušavaju uloviti. Skočio je za njom u vodu, a ona ga ugrize za prst. Vidra je prošla neslavno, a ostali dječaci su se pobrinuli da joj oderu kožu koja je bila vrijedna i pokušaju je prodati. Za dobiveni novac kupili su stvari što su im bile potrebne za uređenje te nastavili vrijedno raditi. Dok se družina otišla zabavljati čamcem nakon napornog rada, Milo dijete iz straha da se ne prevrne čamac ostade kod mlina stražariti. No, htio je i on osjetiti kako bi bilo da im vlastiti čamac pa uzme neko korito i krene improvizirati sa veslanjem. Nekako je spontano, ne sluteći što će se dogoditi, pokrenuo mlin. Sve je počelo tutnjati i škripati. Dječak je bio istovremeno i uplašen i ponosan na sebe što je slučajno pokrenuo rad staroga mlina. Toga dana su dječaka svi slavili i hvalili. Idućih nekoliko dana bilo je vrlo teško za Peru. Naime, njegovog oca smjestiše u zatvor jer ga je tužio seljak kojeg je ovaj na sjednici optužio za mito. Iz tog razloga Pero idućih dana nije sudjelovao u obnovi i radovima, no društvo je za njega sa još jačom voljom marljivo radilo. Imali su jedan cijeli slobodni dan od škole kako bi sve uspješno obavili. Međutim, u zadnji čas je Budala dječacima otkrio kako Divljak planira izdati sve ostalim đacima u školi. Družba se dogovorila kako će ga preduhitriti i sve priznati učitelju. On je stao na njihovu stranu te izgrdio izdajnike i zabranio im da išta kažu ostalima u školi. Peru i družbu je oslobodio pohađanja nastave zadnjih tjedan dana kako bi sve na vrijeme završili. Tako je i bilo.

Na sam dan školske predstave seljani su se okupili kod staroga mlina koji je sada bio posve uređen. Zasađeno cvijeće, oličeni zidovi, a naposljetku mlin koji je u funkciji. Sreći nije bilo kraja kod svake osobe u selu. Perin otac je bio izuzetno ponosan na svog sina. Naravno, Pero je i sada uzviknuo „Kvržica“! – imao je novu ideju, ali o njoj će sutra.

4. DRAMATIZACIJA DJELA DRUŽBA PERE KVRŽICE – ANALIZA I USPOREDBA S ORIGINALNIM DJELOM

Koristeći se materijalom dobivenim od kazališta Žar ptica gdje već dugi niz godina igra predstava Družba Pere Kvržice, u narednom poglavlju analizirat ću predstavu u usporedbi sa izvornim djelom. Analiza će se ogledati u usporedbi karakteristika likova i opisanim elementima tekst – scena.

Slika 1. Scena iz filma Družba Pere Kvržice, Vladimir Tadej, 1970³

Slika 2. Predstava družba Pere Kvržice, Oliver Frljić, 2011

Predstava Družba Pere Kvržice u kazalištu Žar ptica premijerno je prikazana 01. veljače 2011. Pod vodstvom redatelja Olivera Frljića. Također, sudionici u stvaranju predstave su i:

Asistentica redatelja i koreografkinja Sandra Banić-Naumovski,

Scenografi Leo Vikelić i Iva Matija Bitanga,

Kostimografkinja Sandra Dekanić,

Kompozitor Damir Šimunović,

Autor pjesama Oliver Frljić,

³ Film Družba Pere Kvržice, 1970 – radi usporedbe fizičkog izgleda likova autorica ovog rada umeće fotografiju iz filma

Oblikovatelj rasvjete Goran Jurković.

4.1 O REDATELJU OLIVERU FRLJIĆU

Oliver Frljić rođen je 31. Ožujka 1976 godine u Travniku, u Bosni i Hercegovini. Poznati je redatelj, dramaturg i performer. 2008 godine diplomirao je kazališnu režiju i radiofoniju u Zagrebu. Njegov je rad poznat u mnogim europskim zemljama; Austriji, Sloveniji, Crnoj Gori, Bosni i Hercegovini, Njemačkoj, Poljskoj i Belgiji te Sjevernoj i Južnoj Americi i Aziji. Njegove su produkcije predstavljene na najznačajnijim domaćim, regionalnim i međunarodnim festivalima.

Uz posao redatelja, Frljić je bio predsjednik Centra za dramsku umjetnost uređivao je i časopis "Frakcija" Također je radio i kao vanjski suradnik emisije "Kazalištarije" emitirane na Trećem programu Hrvatskog radija. Objavljivao je u novosadskoj "Sceni", "Hrvatskom glumištu", "Kazalištu". Godine 2012. član je žirija Nagrade za dramsko djelo "Marin Držić".

Dobitnik je brojnih priznanja i nagrada kako u Hrvatskoj tako i u inozemstvu.

4.2 ANALIZA I USPOREDBA

Radnja započinje izlaskom ⁴svenajućeg pripovjedača na scenu a to je - mlin. Glumac kostimiran u upravo onaj mlin oko kojeg se vrti cijela radnja izvornog djela. Mlin pojašnjava radnju iz knjige – govori o problemu koji tišti jednog dječaka po imenu Pero. Govori o svom zapuštenom izgledu te prepričava što je do toga dovelo.

“Draga djeco, drage mame i tate, drage učiteljice, dozvolite mi da se predstavim. Ja sam stari seoski mlin. Kao što vidite, poprilično sam zapušten. U meni više nitko ne melje. Kad bih mljeo barem jednu kilu pšenice dnevno, samo da ostanem u formi. Jer za mlin je, da bi ostao u formi, najvažnije da melje. To vam je kao neka vrsta gimnastike za nas mlinove. Ali ništa od toga. A nekad je bilo drugačije. Radio sam cijeli dan i noć, bez prestanka. E, sad toga nema. Ali zašto je tako? Tako je jer se most koji vodi do mene urušio. Onda se, pak, seljaci nisu mogli dogovoriti oko njegovog popravka. Mlinar se, kad je vidio kakva je situacija, preselio u drugo selo. I od tada ja propadam. Onda je tu priču čuo dječak Pero kojeg zovu Kvržica. I odlučio je da to ne može više tako.”

Redatelj Frljić na vrlo domišljat način, predstavlja uvod priče. Naime “ožiljavanjem” mlina i njegovim prepričavanjem događaja iz prošlosti, olakšava se i približava uvodna radnja gledatelju. Ovdje glumac pojašnjava kako je došlo uopće do gašenja staroga mlina, odnosno razloge zbog kojih se slavna družba i okuplja. Zatim na scenu izlazi Pero dozivajući svoje prijatelje. Poimence ih predstavlja publici. Obzirom da je radnja izvornog djela napisana tridesetih godina prošloga stoljeća jasno je da se dječja odjeća bitno razlikovala od današnje. U knjizi je jasno opisana bosa šetnja Pere na ispašu te kako je zbog toga i bio bolestan: *“Polje je bilo još mokro od kiše. Pero gazi vlažnu travu bosim nogama. To mu je godilo. Imao je vrućicu.”* U predstavi, glumci su odjeveni u suvremenu odjeću i obuću (kratke hlače, široke majice, šilterice, tenisice...). Radnja je, kao i u knjizi, smještena u mjesec lipanj, pred kraj školske godine. Kreće sa radnjom u školi, družba kasni na predavanje pa ih učitelj kori i prijeti “neopravdanim satom”. Kroz cijelu predstavu, mlin nastupa pripovjedački isprepličući svoj monolog sa dijalogom ostalih. Kao i u djelu, glumci na sceni koriste slične, a ponegdje i iste rečenice te vrlo sličan žargon. : *“Dobro, osim vremena koje ćemo provoditi u školi. Bit će batina. Radit će prut, a bogme i remen. Bit će i suza. Ali ne smijete ni pod koju cijenu otkriti*

⁴ Sveznajući pripovjedač ili režijski pripovjedač oblik je narativnog glasa koji se često koristi u književnim izvještajima poput kratkih priča i romana, koji karakterizira poznavanje u najmanjim detaljima priče koju priča. To implicira da on zna njegove najtajnije detalje, poput misli likova (ne samo protagonista) i događaja koji se događaju na svim mjestima u priči

gdje ste bili. Ako netko već sada zna da nije dovoljno jak, bolje da ode na početku i šuti zauvijek o našem pothvatu. Dakle, ima li takvih? “

Uspoređujući nadalje predstavu, zamjećuju se i drugi detalji. Mlinareva je kuća na pozornici golema i seže od jednog kraja scene, do drugog. Isprva, kad dječaci dođu do nje, izgleda oronulo, prljavo i neuredno kao i u knjizi.

“(Družina, jedan po jedan, ulazi u mlin kroz prozor koji je otvorio Budala. Čuju se glasovi iznutra. Scena se postupno zatamnjuje.)

ŠILO: “Kako je pljesnivo i vlažno”.

MEDO: “I zagušljivo”.

DIVLJAK: “I mračno”.

MILO DIJETE: “I smrdi”.

BUDALA: “Stvarno smrdi.”

(ulomk iz dramatizacije djela Družba Pere Kvržice)

Nakon što su dječaci spasili Medu od sigurne smrti trovanjem, Pero se, baš kao i u knjizi, hrabro spustio u bunar da ga do kraja očisti. Kada su to uradili, odluče da je za taj dan dosta radova. Zatim kreće kratak dijalog između Bunara i Mlina. Ovime redatelj opet približava djeci, na njima primjeren način, radnju iz knjige te ju pojednostavljuje.

PERO: Mislim da je za danas dosta. Svaki dan jedno junačko djelo. Sad imamo pitku vodu i očistili smo unutrašnjost mlina. Sutra se bacamo na nove zadatke. A sad brzo kući. ipak se trebamo malo odmoriti od batina.

(Družba odlazi sa scene. Mlin i bunar započinju razgovor.)

MLIN: “Evo, bunaru, i tebe očistiše”.

BUNAR: “Da. Ne mogu vjerovati. Ljudi su godinama u mene bacali svakakvo smeće i već sam odustao od ideje da će više itko ikada piti iz mene. I vidi sad ovo. Dođoše ova djeca, očistiše me i sad se osjećam kao nov. Znaš, danas je sve manje bunara. Ljudi uglavnom piju vodu iz bočica i skoro su zaboravili na ono vrijeme kad se voda nije morala kupovati, nego si je jednostavno mogao zagrabititi iz nekog bunara kao što sam ja.”

MLIN: “Ljudi su zaboravili i na nas mlinove. Naročito na nas vodene mlinove. Djeca danas misle da kruh raste na policama u trgovinama. Zaboravljaju da se on pravi od brašna, a brašno od pšenice i da smo mi, mlinovi, zaduženi da tu pšenicu sameljemo u brašno. I još zaboravljaju da je najbolje brašno ono koje se melje”

BUNAR: “U vodenim mlinovima”.

MLIN: “Ali da se ti i ja ne žalimo jedan drugom - za to će uvijek biti vremena, hajdemo radije vidjeti što se događa s Perom i njegovom družbom”

BUNAR: “Hajdemo”

MLIN: “...Dakle, sljedeći dan se družba okupila na istom mjestu. Pero je davao zadatke. “

(isječak iz predstave)

Također treba napomenuti kako se u predstavi također prikazuje hrabrost dječaka Mede i Šila pred roditeljima, odnosno kako su unatoč kaznama očuvali tajnu, što se za Budalu i Divljaka ne može reć jer su se pokazali izdajicama, baš kao i u knjizi. U potrazi za novim članovima družbe, Medo predlaže kako bi se mogle priključiti dvije djevojčice, Danica i Marija i dječak Mihael. U knjizi je novom dječaku ime Đorđe. Što se tiče imena, treba napomenuti kako u knjizi dječaka Budalu nazivaju još i Vinca. Pokretanje mlina u knjizi je opisano drugačije. Naime, Milo dijete ostaje samo stražariti da ne naiđu neprijatelji dok Pero i družina odlaze čamcem na vožnju po rijeci. Željeći i sam napraviti drveno korito kako bi zamišljao da se vozi, Milo dijete slučajno pokače mlin. U predstavi je nešto drugačije opisan ovaj događaj:

MEDO: Vi ništa ne razumijete. Milo dijete i ja smo otišli, kao što nam je Pero rekao, da popravimo ustav na brani da bi voda mogla pokretati mlin. I dok smo ga popravljali, ustav nam je, jer su daske trule, pukao. I Milo se dijete rukama i nogama primilo za okvir ustava i svojim tijelom zaustavilo vodu.

MIHAEL: “Što kažeš?”

ŠILO: “Kako molim?”

MEDO: “Ali voda svejedno počela curiti. I Milo dijete kaže da će ono tako zadržavati vodu, a ja da trčim k vama, da vidimo što nam je raditi.”

(U tom trenutku se začuje buka i pokrene se mlinski kotač. Prašina leti na sve strane i družina se malo uplaši, ali se onda oprezno približi kotaču i u čudu ga gleda kako se okreće. To traje neko vrijeme. S leđa im neopaženo prilazi Milo dijete. Vidno je ljut i s potpuno mokrog odijela mu se cijedi voda.)

U predstavi, kao i u knjizi, Milo dijete je zaslužno za ovaj hvale vrijedan čin.

Saznavši da Budala i Medo planiraju doći u mlin, dječaci smisle kako će ih u tome spriječiti. Naime, budući da mlin radi, da proizvodi brašno, odluče se njime umaskirati u duhove i tako preplašiti ovu dvojicu. Na vrlo domišljat način, bez fizičkog okršaja, autor prenosi gledateljima osvetu družbe.

DIVLJAK: “Najprije ćemo im uništiti ovaj kotač. A onda ćemo prijeći na ostalo”.

(Kreću prema kotaču. Divljak uzima kramp iz družininog alata i sprema se da udari i taman prije nego će se šilo krampa spustiti na kotač, iza njega se pojavljuje “brašnjavi” Pero s ispruženim rukama i pušta neartikulirani glas.)

PERO: “Aaaaaaaaaaaaa!”

DIVLJAK: *(kojem je iz ruke ispao kramp):* “Što je ovo? Što je ovo, Budalo?”

BUDALA: *(u još većoj panici od njega):* “To je duh pokojnog pekara koji se vratio jer smo mu htjeli uništiti mlin. Sad smo gotovi. Sad će nas zgromiti.”

DIVLJAK: *(pokušavajući udobrovoljiti Peru-duha):* “Gospodine mlinaru, mi nismo stvarno mislili uništiti vaš mlin. Bila je to više, onako, šala. Budalo, je li tako da je to bila šala? Mi smo jedni šaljivci.”

BUDALA: “Da, gospodine mlinaru, šala, najobičnija šala. Mi smo vam jedni obični šaljivci. Mi smo vam jedna Budala i Divljak. I Divljak je budala, a i ja sam ponekad divljak.”

SVI: “Duhovi!!!”

(Dok sve ovo govore, Pero neprimjetno korača prema Budali i Divljaku i neopazice ih gura prema ostatku družine koji im se okupio iza leđa. U jednom trenutku se Budala zabije u Šila. Još veća panika.)

BUDALA: “Jaoj, majčice! Što je ovo? Gospodine mlinaru, pa vi ste doveli cijeli društvo”.

SVI: “Duhovi!!!”

(Svi u družini se glasaju i hodaju s ispruženim rukama prema Budali i Divljaku.)

DIVLJAK: “Sad smo nagrabusili. Vidi koliko ih je. To mora da je pokojni mlinar doveo sve svoje pajdaše.”

SVI: “Duhovi”!!!

BUDALA: “Možda nas ne razumiju. Pokušat ću na njihovom jeziku. Aaaaaa! Aaaaaa! Aaaaaaa!”

SVI: “Duhovi!!!”

(Budalino glasanje malo zbuni družinu. Onda se prave kao da komuniciraju međusobno o onome što im je Budala “rekao”. Zatim započinje toboža svađa, a zatim svi kreću prema preplašenim Budali i Divljaku.)

DIVLJAK: “E, Budalo, stvarno si budala! Sad si razljutio gospodina mlinara i njegove duhove. Bježimo koliko nas noge nose!”

BUDALA: “Majčice mila, tko zna što sam im rekao!”

(Budala i Divljak luđački pobjegnu ispred družine. Družina nestane za njima sa scene, a ona se vrati valjajući se od smijeha.) (ulomak iz predstave)

Ovime završava scena i samim time i predstava. Borba protiv neprijatelja bila je uspješna,

Mlin radi, mlinareva kućica je obnovljena, a prijateljstvo jače i družba složnija no ikad. Glumci odlaze s pozornice. Za sam kraj, Mlin se obraća gledateljima te u svom epilogu iznosi pouku cijele priče, kako su složnost, prijateljstvo, čvrsta volje i povjerenje važni da bi se učinila velika djela. Kraj u knjizi je drugačiji, završava sretno, no u drugačijem kontekstu. Pero zamišljeno gleda u stranu te kad ga prijatelji upitaju što mu se “mota po glavi”, on uzvikne “Kvržica” dajući čitatelju do znanja da se sprema neka nova avantura.

5. SANJA POLAK – O AUTORICI

Sanja Polak rođena je 05. studenog 1968 godine u Zagrebu.

Zvanje diplomirane učiteljice stječe 1990. godine, a 2005. stječe naziv Diplomirana učiteljica razredne nastave s pojačanim hrvatskim jezikom. Kao učiteljica, zapošljava se u osnovnoj školi Davorina Trstenjaka 1991. godine. Od početka rada u školi, osim učiteljske, obavlja i razne druge uloge; kao mentor studentima Učiteljske akademije, sudionica Škole stvaralaštva "Novigradsko proljeće", Ljetnu školu učitelja razredne nastave i Stručno znanstvene skupove u organizaciji Pedagoško književnog zbora. Od 1995 godine bavi se spisateljskim radom, a radi i kao urednica dječjeg časopisa Prvi izbor. Spisateljica Polak je do sada objavila sedam knjiga za djecu: *Dnevnik Pauline P*, *Dugi Dnevnik Pauline P*, *Petrica Pičalica*, *Pobuna Pauline P*, *Mali Jan ima plan*, *Dnevnih dobrih anđela* i *Gorski dnevnik Pauline P*. Književnu nagradu "Mato Lovrak" spisateljica dobiva 2004. godine za knjigu *Drugi Dnevnik Pauline P*. Zatim je 2006. godine nominirana za međunarodnu književnu nagradu "Mali princ" za djelo *Petrica Pričalica*. Nekoliko njezinih djela objavljeno je i u hrvatskim čitankama za osnovnu školu. Prema knjigama *Dnevnik Pauline P* i *Drugi dnevnik Pauline P* izvodi se kazališna predstava za djecu u Gradskom kazalištu Žar ptica u Zagrebu. Također, do sad je napisala nekoliko scenarija za emisije Dječjeg i obrazovnog programa Hrvatske televizije, nekoliko udžbenika i čitanke za hrvatski jezik u školama, a autorica je i mnogih scenarija za dječje emisije Hrvatskoga radija. Sa djecom koju susreće razvija i njeguje ljubav prema čitanju te im uvijek govori: „*Čitajte svaki dan barem petnaest minuta. Uz čitanje postajete bolji i uspješniji ljudi*“.

6. DNEVNIK PAULINE P. – SADRŽAJ

Početak radnje smješten je krajem ljetnih praznika. Desetogodišnja djevojčica Paulina sa obitelji ljetuje u Vodicama i opisuje svoje zadnje dane praznika. Knjiga je pisanja u prvom licu, baš poput pravog dnevnika. Paulina opisuje entuzijazam oko novog početka školske godine – novih knjiga i bilježnica, nove učionice i najvažnije – novog učitelja. Također opisuje i svoje prijatelje iz razreda koji joj isto tako nedostaju. To su: Dora, Nikolina, Martina, Luka i Ratko.

Paulina opisuje svoju svakodnevicu kod kuće, predstavlja čitatelju i cijelu svoju obitelj, mamu, tatu, bake i djedove te ujaka i ujnu. Knjiga je pisana po poglavljima prema mjesecima u godini, a između svakog je ispisan i prigodan tekst. Primjerice:

LISTOPAD

„Deseti mjesec po redu.

Lišće pada nasve strane.

Skupljam lišće i još štošta drugo.

Osim lišća, pada i kiša.

Miriše na kruh i pecivo.

I na moju rođendansku tortu.

I na kremaste kolače!“(Polak, 2017)

Zatim, djevojčica opisuje naredne mjesece: kako se približavaju Dani kruha⁵ te kako sa susjedom Ljubicom mjesi i peče kruh, jer njena majka nije dobra u pripremanju krušnih i slastičarskih jela. Zatim dolazi mjesec listopad u kojem je sve jako dosadno. Sve do njenog rođendana u kojeg polaže velike nade što se tiče proslave i poklona. No, ispostavlja se kako je dobila jednake poklone od više članova obitelji i prijatelja. U sljedećem poglavlju opisuje se odlazak na izlet i Paulinino „vjenčanje“ i „rastava“ sa dječakom Ivanom te kupnja novih kaputa za zimu. Dolazi mjesec prosinac, dani božićnog ludila, šoping groznice i sličnih situacija u kojima se prosječna obitelj nalazi u ovo doba godine. Došao je i sjećanj, Paulina sa razredom kreće na skijanje. Tome su prethodile velike pripreme poput kupovine skijaške opreme. No, za Paulinu skijanje ne prolazi dobro jer doživljava nezgodu i ozljeđuje ruku. U

⁵ Dani kruha – dani zahvalnosti za plodove zemlje, obilježavaju se svake godine tijekom listopada u ustanovama za odgoj i obrazovanje i osnovnim školama.

veljači su pak stigle i Maškare, a s njima i novi Paulinini ljubavni jadi. Jednoga dana, međutim, u razred je došla novoupisana djevojčica Ana i tu počinje jedno novo prijateljstvo. Kreću idući mjeseci, travanj i Uskršnji blagdani, a zatim i put u Njemačku. Na putovanju Paulina dolazi do zaključka kako je kod kuće ipak najljepše.

Mjesec svibanj obilježava velika svađa Paulininih roditelja. Nakon nekoliko dana bez ikakve komunikacije među njima, Paulina uzima stvar u svoje ruke i kriomice napiše pisma isprike oboma. To ih naposljetku i pomiri. Slijedi uzbudljiv period u Paulininom životu – dobiva kućnog ljubimca, psa Flokija. Kako je Floki rastao, više nije bilo mjesta u stanu pa su se roditelji odlučili na zamjenu stana sa kućom bake i djeda. Naposljetku je došao i kraj školske godine, mjesec lipanj. Krenula su mnoga planiranja za ljetne praznike a tu se i Paulina pozdravlja sa čitateljem. *„Razglednice ću u devetom mjesecu zalijepiti u novi dnevnik. A vama, koji ste pročitali ovaj stari dnevnik, od srca čestitam: - Hvala vam što ste izdržali do kraja. Evo! Stigli smo do kraja! A to znači: Dosta! Gotovo! Kraj! Voli vas vaša Paulina P.!”* (Polak, 2017.)

7. DRAMATIZACIJA DJELA DNEVNIK PAULINE P. – ANALIZA I USPOREDBA S ORIGINALNIM DJELOM

Kao i u poglavlju gdje se analizirala predstava Družba Pere Kvržice, i u ovom će se analizirati predstava Dnevnik Pauline P. u odnosu na izvorno, književno djelo autorice Sanje Polak. Koliko je redateljica Banović zadržala originalnost djela, da li je unijela neko svoje obilježje? Da li su prezentirani svi likovi iz knjige? Samo su neka od pitanja na koja će se odgovoriti u narednom poglavlju.

Slika 3. Scena iz predstave Dnevnik Pauline P, kazalište Žar ptica

Premijera predstave Dnevnik Pauline P. održala se 1. listopada 2005. godine u režiji Snježane Banović, u Gradskom kazalištu Žar ptica i od tada redovito igra u terminima prilagođenim za djecu i mlade. Trajanje predstave je pedeset minuta. Sudionici u kreiranju ove predstave također su i:

Scenografkinja Dinka Jeričević,

Kostimografkinja Doris Krstić,

Kompozitor Toni Ostojić,

Koreografkinja Zaga Živković.

Junake ovog dječjeg romana igraju glumci:

Gorana Marin, Žana Bumber/Marija Šegvić, Ana Marija Vrdoljak/Vesna Ravenščak, Hrvoje Zalar, Drago Utješanović/Zoran Pribičević i Mitja Smiljanić/Ante Krstulović.

7.1 O REDATELJICI SNJEŽANI BANOVIĆ

Snježana Banović rođena je u Zagrebu 1963. godine. Poznata je redateljica i spisateljica, a radi kao redovita profesorica na Odsjeku Produkcije Akademije dramske umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu. Na Filozofskom je fakultetu u Zagrebu studirala francuski i španjolski jezik, a kazališnu je režiju diplomirala na Akademiji dramske umjetnosti. Doktorirala je teatrologiju na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Ostvarila je Fulbrightovu stipendiju na Sveučilištu Yale te je pohađala više usavršavanja u umjetničkim ustanovama Francuske i Njemačke. Kao nastavnica je gostovala na više sveučilišta u inozemstvu. Režirala je 50-ak predstava i scensko-glazbenih događanja u zemlji i inozemstvu, autorica je više scenskih predložaka, adaptacija i prijevoda za kazalište te mnoštva znanstvenih i stručnih tekstova iz područja teatrologije. Recenzentica je više znanstvenih članaka i promotorica brojnih književnih i teatroloških izdanja.

Glavno su područje njezina rada i istraživanja, povijesni i kulturno-politički razvoj nacionalnih kazališta i festivala u Hrvatskoj, a ponajviše utjecaj politike na kulturu. Autorica je djela: *Država i njezino kazalište* (2012.), *Službeni izlaz* (2018), *Kazalište krize* (2013.) i *Kazalište za narod* (2020.).

Redovito objavljuje blogove i kolumne o kazalištu, kulturi i politici u tiskanim i *online* izdanjima.

7.2 ANALIZA I USPOREDBA

Predstava započinje izlaskom lika Pauline na pozornicu. Na sceni je školska klupa za kojom sjede Paulinini vršnjaci. Pozadina je oblikovana kao knjiga (dnevnik) i ispunjena je dječjim rukopisom. Djeca raspravljaju sa učiteljem o navodnim krađama koje su se dogodile za vrijeme malog odmora. Dakle, za razliku od radnje u knjizi koja započinje u Vodicama, u predstavi se tih nekoliko poglavlja preskače te se radnja prebacuje u učionicu. Najavljuje se početak nove školske godine uz prisjećanje ljetnih praznika, provedenih na moru. Glavni likovi predstave su Paulina, učitelj, roditelji, Luka, Nikolina, Ivan i Dora, te Paulinini djed i baka. U knjizi se spominju i Paulinina šira obitelj, prijatelji s mora te ostali prijatelji iz škole (Ratko, Tomek, Vedran i Ana) Likovi u predstavi okarakterizirani su kao i u knjizi; Paulina je vreckava, glasna i dobrodušna desetogodišnja djevojčica. Mama i tata se, kao i u knjizi, trude odgojiti vrijednu, pristojnu i odličnu učenicu dok si većinu vremena međusobno nešto prigovaraju i zanovijetaju. Dječaci Ivan i Luka prikazani su poput tipičnih desetogodišnjaka, uvijek spremni za šalu i smijeh. Djevojčica Dora voli vrijeme provoditi s knjigom, a Nikolina je sličnija Paulini – više voli zezanciju nego učenje. Paulina, njezini vršnjaci, učitelj, roditelji, baka i djed kostimirani su u suvremenu odjeću – suknje, tenisice, traper hlače, šilt kape. Koriste se i suvremenom tehnologijom, mobilnim uređajima. Također, izražavaju se suvremenim žargonom: „*Dajte, prestanite me peglat, idemo na selo!*“ Nešto se drugačije izražava u knjizi: „*I još me više raspigala!*“

Predstava je prožeta glazbenim dijelovima koje izvode glumci uz plesne koreografije. Ovi su glazbeni dijelovi vrlo živopisno izvođeni, mladim gledateljima približavaju radnju na jedan duhovit način. Primjerice, kod rasprave o „lopovu“ koji za vrijeme školskog odmora djeci krađe pribor za pisanje:

„Ulovi lopova!

Škola je puna lopova!

To moramo hitno riješiti!

Ovo već sličići krimiću

Ja bit ću detektiv! Tko je lopov?

Tko je lopov?

Ulovi ga!“

Ova se pjesma izvodi i uz rekvizite – ručne svjetiljke u zamračenom prizoru, kako bi dojam „lopova“ bio što potpuniji.

Ubrzo zatim radnja preskače jesenske mjesece te se Paulina i njezini roditelji odlučuju na putovanje u Ogulin, gdje će provesti božićne praznike. Ovome je prethodila rasprava roditelja o pripremanju za božićni šoping, sukobe u široj obitelji te brojna prigovaranja mame na cjelodnevne pripreme kolača. Na pozornici je prikazano putovanje u automobilu. Vozilo je konstruirano od jednostavnih žičanih elemenata pričvršćenih na kotače radi lakšeg kretanja po pozornici i dva svjetla sa prednje strane. Na putu prema selu, obitelj zaglavi u gustom sniježnoj mećavi te ih iz nje spašava susjed po imenu Ivek. Ove radnju osmislila je redateljica jer u originalnom djelu Paulina otputuje u Njemačku sa obitelji (to je jedino obiteljsko putovanje opisano u knjizi). Također, u knjizi Paulina sa roditeljima prvo odlazi u kupovinu novog zimskog kaputa, zatim opisuje pripremu čizmice za blagdan Svetog Nikole a potom i božićne blagdane koje dočekuje okružena velikom obitelji. Kada u predstavi Paulina i njezini roditelji stignu na selo, shvaćaju pravu bit Božića, a to je obitelj i nematerijalno bogatstvo poput provođenja kvalitetnog zajedničkog vremena u pripremanju stola, blagdanskih kolača, cijepanju drva, snježnim radostima..

Slika 4. "Vožnja automobilom", scena iz predstave Dnevnik Pauline P., kazalište Žar ptica

MAMA: „Umjesto božićnog drvca u sobi, okitit ćemo bor u dvorištu! Skuhat ćemo čaj i jesti medenjake, pričati o dogodovštinama u školi, u susjedstvu i na poslu.“

PAULINA: „Nikad u životu toliko snijega nisam vidjela. S tatom sam čistila snijeg ispred kuće i cijepala drva. S mamom sam pripremala ručak i pekla samo dvije vrste božićnih kolača. Na Badnju večer, bili smo sami. Mama, tata i ja. Prvi put u životu.“

MAMA: „Nismo se morali lijepo odjenuti.“

PAULINA: „Nismo morali paziti kako se ponašamo za stolom“.

TATA: „Nismo morali nikud žuriti i paziti da ne zakasnimo na svečanu večeru. Ja nisam morao peglati svečanu košulju!“

MAMA: „Dovoljni sami sebi i to je baš bilo lijepo.“

PAULINA: „Nećete vjerovati, ali ove godine mi nisu nedostajali ni darovi ispod bora. Nisam se niti jednom sjetila svog dugo željenog playstationa.

Nismo gledali televiziju, igrali smo igru "Pet prekrasnih priča" u kojoj smo se prisjećali lijepih događaja tijekom godine.

U ponoć smo si čestitali Božić, otišli čestitati susjedima i bilo je lijepo do dugo u noć! Drugačije nego inače, a opet veselo, lijepo i dobro. Da barem tako bude uvijek.“

(ulomak iz dramatizacije djela *Dnevnik Pauline P.*)

Paulinin lik ovdje dolazi do spoznaje onoga što je u njenom životu zaista važno, dok u knjizi to izražava kada se vraća sa puta iz Njemačke pa tako nostalgично iznosi:

„U Zagrebu ne jedemo u restoranu, već kod kuće. Smijemo zaprljati kuhinju. Umjesto slatkiša jedemo mamine kolače, a umjesto ZET – om vozimo se tatinim starim automobilom koji ne treba čuvati. Tako sam se veselila povratku u Zagreb!“

Predstava ovim djelom šalje važnu pouku mladim gledateljima - Ljepota Božića ogleda se u zajedništvu, međusobnom poštovanju i ljubavi, dalje od materijalnog. Nakon provedenih zimskih praznika radnja se nastavlja u učionici, gdje sa učiteljem i ostalim đacima Paulina razgovara o protekloj godini. U predstavi se također ne spominje ni Paulinina nezgoda sa skijanja, ni put sa razredom na zimovanje. Sljedeće scene u predstavi vezane su uz Paulinino prijateljstvo sa drugim djevojčicama, odnosno uz tipične svađe destogodišnjakinja. I uz ovaj Paulinin problem izvodi se glazbeni tekst:

PRIJATELJ JE ... PRIJATELJ

“Prijatelj nije žvaka da se troši

Svaki pet minuta

I baca ko gorki bonbon

Kad god

Prijatelj je ko beton

Armirani k tome

Nije štapić da puca

Kad god ga slome

Pravo prijateljstvo

Nikad ne prođe,

zauvijek je tu

i na pitanje

Traži odgovor”.

U originalnom djelu Paulina preuzima inicijativu i telefonom se ispričava svojoj najboljoj prijateljici: *”Otrčala sam do telefona i okrenula Dorin telefonski broj. Čim sam čula njezin glas, potpuno sam ozdravila. Ako mi šapne koji odgovor, neću je tužiti učitelju. Tužibabe uopće nisu u modi”*

Mišljenja sam kako je redateljica Banović predstavu maksimalno osmislila prema izvornom tekstu, uz navedene razlike koje nisu promjenile bit priče. Budući da je knjiga iz suvremenog doba mladi ju čitatelj vrlo lako može “upiti” bez puno propitivanja. Glazbeni dijelovi predstave upotpunjuju priču i podižu je na drugu razinu jer već je odavno poznato kako glazba ima pozitivan učinak na razvoj djeteta, da osnažuje njegove komunikacijske vještine, a posebice kognitivne procese, poput mišljenja, pamćenja i opažanja.

8. ZAKLJUČAK

Predstava Družba Pere Kvržice osmišljena je tako da mladim gledateljima prenese samu bit izvornog djela, a to je snaga prijateljstva, složnost, hrabrost i povjerenje. Sve su to vrijednosti koje školske i predškolske ustanove promiču u svom svakodnevnom radu. Autor je zadržao originalnost fabule, mijenjao je pojedine dijelove poput "Govorećeg mlina" i na taj način njegov lik stavio u središte priče, kako bi sadržaj bio jasniji i vizualno prihvatljiviji mladome gledatelju. Danas je zaista rijetkost vidjeti mlin, vodenicu i cijeli proces mljevenja brašna. Također, svakodnevnim razgovorima sa djecom u predškolskim ustanovama, dotičemo se i tema poput "Zanimanja". Na pitanje *Što je pekar?*, *Što su pekarski proizvodi?*, *Tko radi u pekar?* i naposljetku *Tko radi kruh?* djeca imaju jasne i konkretne odgovore kao što su: "Pekar prodaje kruh" ili "Pekar radi kruh i kroasane". Kada upitamo dijete od čega se rade pekarski proizvodi oni uglavnom odgovaraju: "Od brašna", a kada još dublje "zagrebemo" pa upitamo "Kako dobivamo brašno"? Tu nastane muk ili se nađe poneki odgovor poput: "Kupimo ga u dućanu".

Osim što predstava Družba Pere Kvržice nosi važnu poruku o prijateljstvu, složnosti, upornosti, povjerenju i brizi o bližnjem, također nastoji poučiti djecu i mlade o vrijednosti ljudskoga rada kao što je, primjerice, proizvodnja kruha nekada bila i zahtjevna, a zanimanja poput mlinara vrlo cijenjena. O ovim temama, također, u predstavi razgovaraju likovi *Mlin* i *Bunar*. Vrlo je važno njegovati ovakve vrijednosti kod djece, u svakodnevnoj komunikaciji, u školi i u vrtiću. Kazalište ima, između ostaloga, funkciju prenošenja raznih emocija na gledatelja, a u ovom slučaju posjeduje i poučnu notu koju ne valja zanemarivati, bez obzira koliko je autentično dramaturgija izvedena naspram originalnog djela. Predstavom Družba Pere Kvržice, redatelj je, po mom mišljenju, nastojao zadržati originalnost u diskursu, međutim sve se ostalo prilagodilo vremenu u kojemu živimo.

Kao i Družba Pere Kvržice, predstava Dnevnik Pauline P. na šaljiv i topao način šalje važnu poruku gledateljima o važnosti prijateljstva i bliskih odnosa u obitelji. Obzirom da je predstava predviđena za djecu školske dobi, a primjerena je i za djecu starijih vrtićkih skupina, ovakvi načini izvedbe vrlo su važni za jačanje dječjeg samopouzdanja i pozitivne slike o sebi. Sa završetkom školske godine i zaključenim ocjenama približava se i kraj predstave. U zadnjem dijelu učenici pričaju o učenju i koliko su neki marljivije radili, a drugi nisu, što se vidi po ocjenama. Ovdje Paulina odlučuje učiti više kako bi imala što ljepše ljetne praznike. Za sam kraj nastupa, glumci izvode još jedan glazbeni tekst i pozdravljaju se s

publikom, na što publika reagira vrlo pozitivno (ipak je riječ o vrtićkom i osnovnoškolskom uzrastu, koji glazbu doživljava vrlo emotivno). Redateljica Banović svojom je predstavom prikazala živote tipičnih desetogodišnjaka, Paulinine obitelji i učitelja. Prepoznati su problemi koji svakodnevno tište djecu ove dobi – učenje, ocjene, prijateljstva, odnose sa roditeljima i njihove uobičajene probleme (financije, međusobna prigovaranja, ugađanje široj obitelji i sl.). Redateljica je, po mišljenju autorice ovog rada, predstavom prikazala glavninu knjige. Prikazana je svakodnevica desetogodišnjakinje i njezine obitelji. Ispreplitanjem monologa, raznih šaljivih dijaloga te glazbenih uradaka i plesnih koreografija, ova predstava dobiva dodatan šarm. Izmjenama u radnji, primjerice odlaskom obitelji na selo za božićne blagdane, poslana su važne poruke mladoj populaciji o važnosti zajedništva i uvažavajuće komunikacije, kakvu sve školske i predškolske ustanove promiču. Razumljivo je, da se mnogih dogodovština iz knjige redateljica morala odreći, kako bi se zadovoljilo vrijeme trajanja predstave. Također, radnja u knjizi ispisana je kroz cijelu školsku godinu i obuhvaćena su sva godišnja doba, dok se u predstavi govori o zimi, proljeću i ljetnim praznicima. Za razliku od prethodno opisane dramatizacije, „Družbe Pere Kvržice“, radnja dramatizacije djela „Dnevnik Pauline P.“ odvija se danas, u suvremenom okruženju, sa djetetu poznatim objektima (automobil, mobilni telefon i ručne svjetiljke). Da li je to bolje? Svakako je prilagodljivije i dječjem oku prepoznatljivije.

9. LITERATURA

1. Gruić, I. (2007) „Što pričaju priče zagrebačkih dječjih kazališta?“. U: *Odgoj kazalištem* (ur. Ranka Javor) str. 58 - 62
 2. Hranjec, S. (2004) *Dječji hrvatski klasici*. Zagreb: školska knjiga, str. 51
 3. Lovrak, M. (1950) *O uvježbavanju dječjih priredaba*. Zagreb: Novo pokoljenje
 4. Lovrak, M. (2015) *Družba Pere Kvržice*. Zagreb: Mozaik knjiga
 5. Mrduljaš, I. (2007) „Odgojna sastavnica glumišta za djecu“. U: *Odgoj kazalištem* (ur. Ranka Javor) str. 8 - 9
 6. Polak, S. (2017) *Dnevnik Pauline P.* Zagreb: Mozaik knjiga
 7. Težak, D. (2008) *Portreti i eseji o dječjim piscima*. Zagreb: Tipex
 8. Zalar, D. (2014) *Potjehovi hologrami: studije, eseji i kritike iz književnosti za djecu i mladež*. Zagreb: Alfa, str. 568 – 569
 9. Zima, D. (2011) *Kraći ljudi: povijest dječjeg lika u hrvatskom dječjem romanu*. Zagreb: Školska knjiga, str. 83
-
1. Botić, M. (2017) „Vrli novi (scenski) svijet: hrvatsko autorsko kazalište u predstavama za djecu i mlade“ U: *Kazalište; Časopis za kazališnu umjetnost*. https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=272323/ preuzeto 06.08.2021
 2. Gruić, I (2017) „Dramatizacija i/ili originalni autorski tekst“ U: *Kazalište; Časopis za kazališnu umjetnost*. https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=272322/ preuzeto 12.08.2021
 3. <https://hnk-zajc.hr/clanhnk/oliver-frljic/> preuzeto 09.08.2021
 4. <https://fraktura.hr/autori/snezana-banovic/> preuzeto 10.08.2021

Izjava o izvornosti

Ja, Sandra Balog, izjavljujem da je moj diplomski rad izvorni rezultat mojega rada te da se u8 njegovoj izradi nisam koristila drugim izvorima do onih navedenim u radu..

Sandra Balog